

Ez a kézikönyv egy élő dokumentum. Segíthet nekünk a javításában, ha válaszol erre a rövid [visszajelzési kérdőív](#)re.

EUROPEAN UNION

EU
MISSIONS

ADAPTATION TO CLIMATE CHANGE

Hogyan vonjuk be az érintetteket az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodás folyamatába? Kézikönyv és útmutató

Kézikönyv és útmutató a különböző érdekelt felek, valamint a polgárok mozgósításához és bevonásához az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás tervezésébe és végrehajtásába

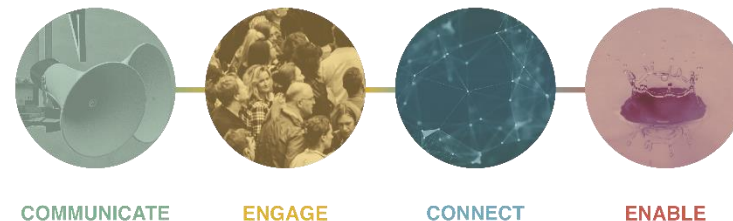
Bevezetés

Hogyan lehet az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást erősíteni a polgárok és a különböző érdekelt felek (stakeholderek) bevonásával¹? Hogyan biztosítható a tartós támogatás a hosszú távú és hatékony alkalmazkodási intézkedések bevezetése érdekében? Ha ezek a kérdések az Ön jelenlegi aggodalmai közé tartoznak, nincs egyedül. A legtöbb regionális és helyi önkormányzat igyekszik foglalkozni ezekkel a lehetőségekkel és jó okkal: a stakeholderek és a polgárok jelentik a sikeres alkalmazkodási tervezés és végrehajtás zálogát. Hiszen bármilyen átgondolt, tudományosan megalapozott és adatokkal alátámasztott legyen is egy éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási terv, ha az érintettek nem fogadják el és nem támogatják azt, akkor sem a tervezés, sem a végrehajtás nem fogja elérni a kívánt hatást.

Célok és alkalmazási kör

Ez a kézikönyv a regionális és helyi önkormányzatok számára készült az Európai Unió Klíma Adaptációs (Mission Implementation Platform for Adaptation to Climate Change – MIP4Adapt) program keretében. A kézikönyv segítséget nyújt abban, hogy hogyan lehet bevonni az érintetteket az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás tervezési folyamatába a [Regionális Alkalmazkodást Támogató Eszközkészlet \(angolul RAST\)](#) segítségével.

Olyan kipróbált és bevált eszközöket és módszereket mutat be, amelyek segíthetnek az egész társadalomra kiterjedő megközelítésben, amely így „senkit sem hagy hátra”. A kézikönyv koncepcionálisan négy elemre épül: **megszólítás, bevonás, kapcsolat építés és lehetőség teremtés (cselekvés)**.

¹ Az érdekelt felek vagy stakeholderek olyan személyek vagy csoportok, akiket érinthetnek az éghajlatváltozás okozta kihívások és lehetőségek, valamint azok a szereplők, akik képesek a vonatkozó intézkedések végrehajtására.

Ezeket egymással összefüggő elemként kell kezelni, hogy mozgósítani lehessen a stakeholdereket és a lakosságot és ösztönözni a kollektív megértést, elkötelezettséget és cselekvést.

MEGSZOLÍTÁS – BEVONÁS – KAPCSOLAT ÉPÍTÉS – LEHETŐSÉG TEREMTÉS

A siker kulcselemei az érintettek hatékony mozgósítása és együttműködése érdekében:

- MEGSZOLÍTANI a stakeholderek és a lakosság széles körét, akiket esetleg túlterhelhet a rendszeresen érkező információk mennyisége.
- BEVONNI a szervezetek és egyének széles spektrumát.
- KAPCSOLATOT ÉPÍTENI a stakeholderek, a lakosság és a döntéshozók között oly módon, hogy az megkönnyítse a szakpolitikákról és intézkedésekről való tanácskozást.
- LEHETŐSÉGET TEREMTENI a stakeholderek és a lakosság számára, hogy akár egyénileg, akár közösen is tudjanak cselekedni.

Miért van szükség a stakeholderek és a polgárok bevonására és mozgósítására?

Számtalan bizonyíték támasztja mára alá, hogy a közösség részvétele ambiciózusabb és minőségibb éghajlatváltozási terveket és végrehajtást eredményez ^(Ref1).

A regionális vagy helyi önkormányzatok létfontosságú szerepet játszhatnak a stakeholderek és a polgárok tudatosságának és elkötelezettségének növelésében, vagy épp az éghajlati sebezhetőség, a kockázatok és a lehetőségek kezelésében. Ez pedig megkönnyítheti a végrehajtást, például a viselkedésbeli változás révén.

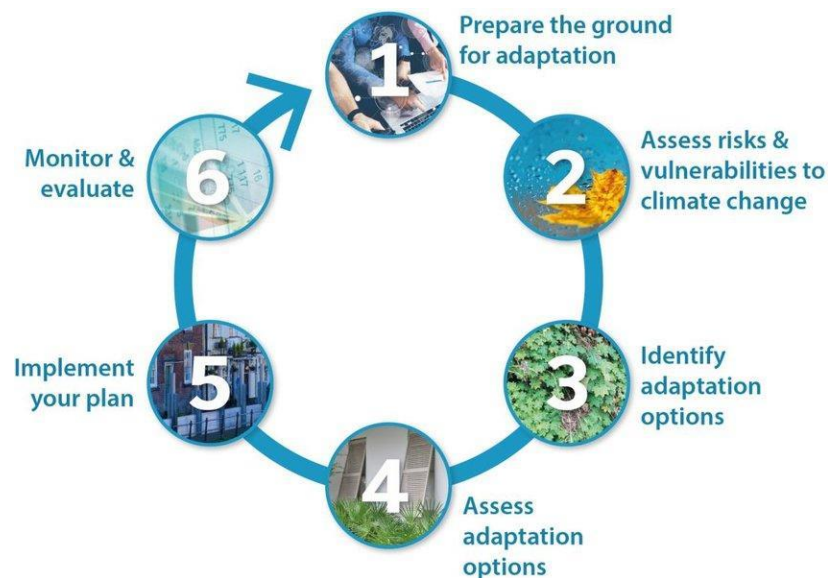
A stakeholderek és a polgárok bevonásával tehát biztosítható, hogy az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó terve egyaránt legyen:

- **Kiemelt:** Bár sok mindent lehet tudni az emberi és természeti rendszerek éghajlati változékonyságra és változásra való érzékenységéről, a stakeholderek és a polgárok fontos helyi ismeretekkel, tudással és tapasztalatokkal szolgálhatnak. Továbbá ők tudják a legjobban megítélni saját alkalmazkodóképességüket, vagyis azt, hogy képesek-e alkalmazkodni a lehetséges károkhoz, kihasználni a lehetőségeket, vagy reagálni a következményekre. Sok érintett valószínűleg felelős lesz a tervből eredő intézkedések végrehajtásáért is, így feltehetően már ismerik az operatív kérdéseket. Ezek miatt fontos, hogy a terv kiemelt szerepet kapjon, minél többekhez eljusson és lehetőleg minél többen ismerjék, értsék és támogassák.
- **Hiteles:** Ha az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási terv hiteles, következetes és megbízható akar lenni, akkor fontos, hogy alulról felfelé (bottom-up) tájékozzódjon és építkezzen, ne pedig csak felülről lefelé irányítson (top-down).

- **Legitim:** Azáltal, hogy a stakeholderek és a polgárok hozzájárulnak az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási tervekhez és azokat megerősítik, nagyobb valószínűséggel fogja mindenki igazságosnak, arányosnak és méltányosnak tekinteni, ami megkönnyíti a tervek végrehajtását.
- **Közös tulajdon:** A terveknek az érintettekkel való közös kidolgozása biztosítja a közös felelősségvállalást és mindenkit arra ösztönöz, hogy kivegye a részét a tervek végrehajtásában.
- **Érthető:** A stakeholderek és a polgárok bevonása az alkalmazkodási tervezési ciklus minden egyes lépésébe (pl. az éghajlati sebezhetőségek és kockázatok meghatározásába, az alkalmazkodási lehetőségek azonosításába és rangsorolásába, valamint a végrehajtási tervek kidolgozásába) azt jelenti, hogy a terv céljai, a terv középpontjában álló kérdések és a kezelésük módjai ismertek, így érthetőek lesznek.

Mikor és hogyan vonja be és mozgósítsa az érintetteket az alkalmazkodási tervezésbe?

Ez a kézikönyv segítséget nyújt Önnek abban, hogy mikor és hogyan tudja a leghatékonyabban és leghatékonyabban mozgósítani és bevonni a stakeholdereket és a polgárokat az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás tervezési ciklusába. A kézikönyv a RAST-ban leírt, lépcsőzetesen felépített ciklussal foglalkozik és elmagyarázza az egyes lépések során alkalmazható konkrét intézkedéseket és eszközöket.

A stakeholderek és a polgárok bevonása segíthet a konfliktusok csökkentésében, a bizalom kiépítésében, a meghozott döntések elfogadásában, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási stratégiák és tervek legitimálásában, valamint a kollektív megértés elősegítésében. A stakeholderek és a polgárok így nagyobb valószínűséggel támogatják az alkalmazkodási célokat és a kapcsolódó intézkedések végrehajtását.

Az alábbi táblázat összefoglalja az alkalmazkodási tervezési ciklus azon kulcsfontosságú belépési pontjait, ahol egyértelmű lehetőség van a stakeholderek hozzájárulásának és/vagy érdekérvényesítésének kérésére, valamint a polgárokkal való konzultációra vagy mozgósításuk és viselkedésük megváltoztatásának támogatására.

Különbséget kell tenni a konkrét ágazati vagy ágazatközi tevékenységekben részt vevő stakeholderek és a polgárok között, akiket általánosabb megközelítésekkel lehet megcélozni.

Táblázat: Példák a RAST-ciklus egyes lépéseire vonatkozó tevékenységekre.

Alkalmazkodási tervezési ciklus	Példák a stakeholderekkel kapcsolatos intézkedésekre	Példák a polgárokat érintő intézkedésekre
1. lépés - az alkalmazkodás előkészítése	<ul style="list-style-type: none"> • Fenntartható elkötelezettségi stratégia kidolgozása • Egy gyakorlati közösség (CoP: Communities of Practice) felállítása, amellyel konzultálni lehet és lehetőleg be kell vonni minden további lépésbe (különös tekintettel a megvalósításra). 	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunikációs stratégia alkalmazása • Polgári érdekek/attitűdök felmérése. • Lakossági közgyűlés létrehozása, amellyel konzultálni lehet és lehetőleg be kell vonni minden további lépésbe (különös tekintettel a végrehajtásra).
2. lépés - az éghajlatváltozással szembeni kockázatok és sebezhetőségek felmérése	<ul style="list-style-type: none"> • Az éghajlati sebezhetőségek és kockázatok azonosítása és rangsorolása, illetve validálása tematikus/ágazati fókuszcsoporthoz vagy munkaértekezlet segítségével. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tanácskozási folyamatok elindítása a veszélyeztetett csoportok esetén felmerülő kockázatok és sebezhetőség jobb azonosítása érdekében • Tudatosságnövelő tájékoztató kampány indítása a polgárok éghajlati sebezhetőséggel és kockázatokkal kapcsolatos ismereteinek és tudatosságának növelésére.
3. lépés - az alkalmazkodási lehetőségek meghatározása	<ul style="list-style-type: none"> • Az alkalmazkodási lehetőségek azonosítása és validálása tematikus/ágazati fókuszcsoporthoz vagy munkaértekezlet révén. 	<ul style="list-style-type: none"> • Konzultáció a polgárokkal az alkalmazkodási lehetőségek jelentőségéről, hitelességéről és legitimitásáról, valamint arról, hogy hajlandóak-e támogatni azokat.
4. lépés - az alkalmazkodási lehetőségek értékelése	<ul style="list-style-type: none"> • Tematikus/ágazati fókuszcsoporthoz vagy munkaértekezlet szervezése az alkalmazkodási lehetőségek rangsorolásának elfogadott kritériumainak alkalmazása érdekében. 	<ul style="list-style-type: none"> • Konzultáció a polgárokkal az alkalmazkodási lehetőségek rangsorolásáról (pl. lakossági felmérések révén).
5. lépés - a terv végrehajtása	<ul style="list-style-type: none"> • Olyan kedvező környezet kialakítása (pl. útmutatás, ösztönzők és támogatás), amely elősegíti a stakeholderek számára az intézkedések végrehajtását. 	<ul style="list-style-type: none"> • A polgárok konzultatív bevonása az alkalmazkodási intézkedések megismerése érdekében • Célzott kommunikációs tevékenységek a nagyobb ellenálló képességet eredményező viselkedésbeli változások ösztönzésére.
6. lépés - monitorozás és értékelés	<ul style="list-style-type: none"> • Az érdekelt felek bevonása a végrehajtott intézkedésekkel kapcsolatos előrehaladásról szóló jelentésekbe (beleértve az önkormányzatot is). 	<ul style="list-style-type: none"> • Közösségi tudományos projektek létrehozása az alkalmazkodási intézkedésekhez kapcsolódó kimenetek és eredmények nyomon követése érdekében.

1. lépés: Az alkalmazkodás előkészítése

Akár az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási tervének megkezdésére készül, akár már előrehaladott állapotban van az alkalmazkodási ciklusban, rendkívül hasznos annak meghatározása és megértése, hogy az érintettek milyen módon járulhatnak hozzá.

De hogyan és hol lehet elkezdni? Ez a fejezet azt mutatja be, hogy hogyan lehet kialakítani a **mozgósítási és bevonási stratégiát** az alkalmazkodás tervezési ciklus soron következő lépései révén. Javasoljuk, hogy egy általános stratégia felvázolásával kezdje, majd később kezdje el részletesen kidolgozni azt, amikor már egyre jobban beletanul a RAST anyagaiba és egyre jobban megismeri az érintetteket is.

Hogyan dolgozza ki mozgósítási és bevonási stratégiáját?

A **mozgósítási és bevonási stratégiát** az alábbi irányadó kérdésekre adott válaszokkal lehet a helyi körülményekhez igazítani:

- **MIÉRT kíván együttműködni a stakeholderekkel és a polgárokkal?** pl. Számít arra, hogy bevonásuk és aktív részvételük javíthatja az alkalmazkodási tervezési ciklus egyes lépéseinek eredményeit?
- **KIKET kell bevonni a köz-, a civil és a vállalati szférából, hogy:**
  - Fontos és hiteles információkat szerezzen minden olyan kulcsfontosságú szereplőtől, akik releváns ismeretekkel és tapasztalattal rendelkeznek azokban az ágazatokban vagy területeken, amelyekkel az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási terv foglalkozni fog?
  - Biztosítani lehessen, hogy a terv kidolgozásába a lehető legnagyobb mértékben bevonják a terv által érintett valamennyi szereplőt?
  - Biztosítva legyen a terv megvalósításáért felelős és a végrehajtásban részt vevő személyek megértése?

A stakeholderek feltérképezése és a hálózatelemzés során hasznos lesz figyelembe venni az érintettek törekvéseit és a közöttük fennálló kapcsolatokat. A stakeholderek bevonásának megtervezéséhez a [Climate-ADAPT](#) honlapon talál további útmutatást. Továbbá más, már működő részvételen alapuló folyamatokból is profitálhat, ha a hasonló tevékenységekkel való potenciális szinergiákat ki tudja használni.

A stakeholderek bevonására vonatkozó [RESIN útmutató](#) a folyamatot három lépésre osztja fel:

- i) A stakeholderek azonosítása (feltérképezés révén - [lásd a függelékben található leírást](#)).
- ii) A stakeholderek kategorizálása (pl. [befolyás-érdekeltség mátrix](#) segítségével); és
- iii) A stakeholderek közötti kapcsolatok elemzése (lásd [a társadalmi hálózatelemzés bevezető útmutatóját](#)).

A stakeholderek érdeklődésének és befolyásának elemzése lehetővé teszi, hogy azonosítani tudja azokat, akiket érdemes lenne nagy mértékben bevonni a stratégia kidolgozásába (pl. akik információt tudnak közvetíteni a lakosság többi része felé vagy a lakosságtól az önkormányzat felé), illetve azokat akiket csak tájékoztatni kell.

- **Milyen mértékű segítségre van szükség az érintettektől** (pl. milyen **szintű részvételre számítanak**) az éghajlati sebezhetőség, kockázatok és alkalmazkodási lehetőségek azonosításához és rangsorolásához és **mit kapnak cserébe**? Ez azért fontos, mert a részvételi folyamat sikere szempontjából döntő fontosságú az **elvárások** (célok, törekvések) megfelelő **kezelése**.

A hosszú távú hatás elérése érdekében a mozgósítási és elkötelezettségi stratégiának hosszú távon fenntarthatónak kell lennie és egy világosan strukturált részvételi folyamatra kell támaszkodnia. Ennek átgondolása segít az erőforrások megtakarításában és a valódi közösségi érzés megteremtésében is. Meghatározhatja, hogy milyen szempontok lehetnek érdekesek a stakeholderek vagy a polgárok számára, röviden, mit kapnak cserébe a részvételükért. Ez nemcsak a stratégia szűkítésében segít, hanem lehetővé teszi az érintett felek elvárásainak kezelését is.

- Milyen **erőforrásokra van szükség** és mennyi az egyes részvételi folyamatok **várható időtartama**?

A mozgósítási és bevonási stratégiának ideális esetben a RAST-ciklus egészére kiterjedő **részvételi tevékenységek ütemtervére** kell épülnie és azt az adott lépésre vonatkozóan tovább kell részletezni. Ezt az ütemtervet egyértelműen közölni kell a stakeholderekkel és a polgárokkal.

Számos népszerű és jól bevált részvételi eszköz és technika, valamint innovatívabb megközelítés létezik, amelyeket a mozgósítási és bevonási tevékenységek során használhat. A módszerek kiválasztása az Ön konkrét célkitűzéseitől (lásd az [1. táblázatot](#)) és fókuszától függ (pl. információcsere, közös elemzés, kölcsönös tanulás, kollektív döntéshozatal vagy további stakeholder bevonása). A részvételi ütemterv megtervezéséhez és végrehajtásához hasznos lehet szakmai útmutatás, amely támogatja Önt a folyamat hatékonyságának növelésében.

További megfontolandó kérdés, hogy **hogyan lehet a legjobban összehangolni a kommunikációs stratégiát a mozgósítási és bevonási tevékenységekkel**. Lehet, hogy a csapatában vannak kommunikációs szakértők, akik képesek egy megbízható kommunikációs stratégiát kidolgozni (azaz meghatározni az üzeneteket, a célcsoportokat és a csatornákat). Ez kulcsfontosságú az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási terv kidolgozásának, végrehajtásának és nyomon követésének támogatásához, így biztosítva a kommunikáció szoros összehangolását a stakeholderek és a polgárok bevonási stratégiájával. Figyelembe kell azonban vennie az [éghajlatváltozással kapcsolatos kommunikáció](#) néhány sajátos [jellemzőjét](#), például a közönség számára fontos dolgokhoz való kapcsolódást, a meggyőző történetet elmesélő narratívák létrehozását vagy a hatékony vizuális kommunikáció alkalmazását.

A stakeholderek mozgósításának és bevonásának támogatása

[A gyakorlati közösségek](#) (CoP-k) jó példa a társadalmi szervezetek jól bevált formájára, amely központi szerepet játszhat a stakeholderek részvételének növelésében. Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra összpontosító társulás olyan emberek szervezett csoportja, akiknek közös az érdekük és akik az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képességgel kapcsolatos közös célok elérése érdekében kívánják összehangolni erőfeszítéseiket. Saját partnerségeket hozhat létre, hogy teret biztosítson a kölcsönös tanulásnak és a bevált gyakorlatok megosztásának. Az [EU-KKK gyakorlati közösségek útmutatója](#) segítséget nyújt egy gyakorlati közösség működtetéséhez, figyelembe véve azokat a legfontosabb tényezőket, amelyek lehetővé teszik e közösségek felvirágzását. A MIP4Adapt saját társulással rendelkezik, elősegítve az eszmecserét, a tanulást és a hálózatépítést.

A polgárok mozgósításának és elkötelezettségének támogatása

A tanácskozási folyamatok segíthetnek a politikai szereplők és a polgárok közötti párbeszéd előmozdításában és bevonhatják a vitába azokat, akik nem értik még az éghajlatváltozás folyamatát, vagy csak szkeptikusak a lehetséges megoldásokkal kapcsolatban, valamint akiket aggaszt, hogy az éghajlatváltozás milyen hatással lesz rájuk. Ezen túlmenően ezek a folyamatok segíthetnek abban, hogy helyi szinten személyre szabott támogatást nyújtsanak a legkiszolgáltatottabb csoportok konkrét szükségleteinek azonosításához, hozzájárulva ezzel az [igazságos ellenálló képességhez](#). Az [éghajlattal kapcsolatos közgyűlések \(CCA: Climate Citizens' Assemblies\)](#) például a polgárok egy csoportját vonják be a korosztály, a nemek és a társadalmi-gazdasági szempontok kiegyensúlyozott képviselésével, hogy tanuljanak, tanácskozzanak és ajánlásokat tegyenek az éghajlattal kapcsolatos prioritásokról. Ezek az ajánlások segíthetnek a döntéshozóknak és más érdekelt feleknek jobban megérteni, hogy a polgárok hogyan látják a fő kihívásokat és az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség kiépítéséhez szükséges intézkedéseket.

CCA-s jó gyakorlatok: A 2016-os [írországi lakossági közgyűléssel](#) kezdődően egyre több európai CCA szolgáltató világos példákat arra, hogy a véletlenszerűen kiválasztott polgárok egy csoportja hogyan tanulhat, folytathat párbeszédet, tanácskozhat és adhat egyértelmű ajánlásokat és lehetséges megoldásokat az éghajlatváltozással kapcsolatos összetett kihívások kezeléséhez (rendelkezésre állnak az [Írországban](#), [Franciaországban](#), az [Egyesült Királyságban](#) és [Spanyolországban](#) zajló tanácskozási folyamatokból származó ajánlásokat tartalmazó jelentések). Ezeket az ajánlásokat a nemzeti parlamenteknek adták ki a lehetséges politikai reformok megalapozása érdekében: Írországban például éghajlat-változási cselekvési terv született, Franciaországban pedig alkotmányreformra irányuló javaslat, amely garantálja, hogy az állam fellép az éghajlatváltozással kapcsolatban.

A közgyűlések olyan keretet biztosítanak, amelyben a polgárok tanácskozhatnak és olyan inkluzív, igazságos és széles körűen támogatott ajánlásokat fogalmazhatnak meg, amelyek irányíthatják a politikai változásokat. A rendelkezésre álló tapasztalatok alapján a CCA-k európai tudáshálózata részletes [útmutatást](#) készített a közgyűlések tervezésével, előkészítésével, végrehajtásával és értékelésével kapcsolatos különböző szempontokról. Emellett a CCA egyértelmű tanácsokat és útmutatást nyújt az éghajlattal kapcsolatos közgyűlések lebonyolításának három fázisára (azaz az előkészítésre, a közgyűlés végrehajtására és a politikai nyomon követésre) vonatkozóan is.

2., 3. és 4. lépés: Az éghajlati sebezhetőségek, kockázatok és alkalmazkodási lehetőségek azonosítása és értékelése

A legfontosabb stakeholderekkel és a polgárokkal történő konzultáció alapján lehetőség nyílik:

- **A sebezhetőségi és kockázatértékelési** folyamatok központi **elemeinek**, azaz az érzékenységnek, az alkalmazkodóképességnek (szervezeti-, műszaki- és pénzügyi képesség, ökoszisztéma kapacitás) és az éghajlati veszélyeknek való kitettségnek az előzetes felülvizsgálatára és kiegészítésére - a fogalom meghatározásokat a [RAST-ban olvashatók](#).
- **Az ebből eredő éghajlati sebezhetőségek, kockázatok és lehetőségek kezelésének** azonosítására és értékelésére.
- A motivációik, az alapvető meggyőződések, az aggodalmaik, érzéseik és értékeik kollektív megértésének javítására az éghajlatváltozással kapcsolatban.

A **fókuszcsoportok** és a stakeholderek **találkozóit** használhatják az éghajlati sebezhetőségek, kockázatok és/vagy alkalmazkodási lehetőségek azonosításához és rangsorolásához szükséges inputok validálására és összegyűjtésére. Ezek szervezhetőek téma/témaközi- vagy ágazatspecifikus/ágazatközi tevékenységekként.

Mind a fókuszcsoportok, mind a stakeholderek eszmecsereí lehetőséget teszik a minőségi adatok és mélyreható információk gyűjtését az emberek felfogásáról, valamint az aggodalmak, motivációk és meggyőződések megértéséhez, mind egyéni mind kollektív szinten. Lényeges szempont, hogy a vitát világos cél vezérelje, a résztvevők kellően relevánsak legyenek a megvitatott témák szempontjából és a párbeszédet olyan módon segítsék elő, amely ösztönzi a nyílt és őszinte kommunikációt.

Számtalan jól bevált módszer és eszköz létezik (pl. az [MSP-útmutató](#)), amelyeket fókuszcsoportok vagy a stakeholderek workshopjai használhatnak például a sebezhetőségi és kockázatértékelések validálására.

Példák a kapcsolat építési módszerekre:

- A célok és kihívások diagnosztizálásához és meghatározásához, valamint a közös alap megteremtéséhez: [jövőképalkotás](#), [Pentagonal Problem](#), [részvételi térképezés](#), [tanulmányi körök](#) és [kognitív térképezés](#).
- Tudáscsere, társadalmi tanulás és új ötletek közös létrehozása: [World Café](#), [Fish Bowl](#), [Pro Action Café](#) játékok.
- A döntéshozatal és a konszenzusépítés (azaz a cselekvés iránti elkötelezettség) támogatására: [erőszakmentes kommunikáció](#), [nyílt fórumok](#), [kerekasztal-beszélgetések](#), [regeneratív párbeszéd](#) és [részvételen alapuló többkritériumos elemzés](#).

Nincs egyetlen eszköz vagy módszer, amely minden helyzetre és célkitűzésre alkalmazható lenne. Ezért, ha jelenleg nem rendelkezik megfelelő szakértelemmel, akkor a kitűzött célok elérésének érdekében érdemes szakmai útmutatást kérni a tevékenységek megtervezéséhez és lebonyolításához

A kedvező környezet megteremtéséhez jobban meg kell értenie az emberek igényeit, motivációit, aggodalmait és hiedelmeit az éghajlatváltozással és az alkalmazkodással kapcsolatban. Felmérések és kérdőívek, társadalmi hálózatelemzés vagy eredménytérképezési technikák segítségével többet megtudhat az érintettek uralkodó értékeiről és ezeket az információkat felhasználhatja a cselekvés ösztönzésére. [Az állampolgárok körében végzett felmérések](#) (pl. az Európai Bizottság [Eurobarométer felmérése](#)) különösen hasznosak a visszajelzések gyűjtésére, az emberek és közösségek tudatosságának növelésére, valamint a polgárok bevonására egy sor azonosított kérdésben. Ezen túlmenően ezek a felmérések elősegítik az átláthatóságot és az elszámoltathatóságot azáltal, hogy összegyűjtik az állampolgárok véleményét, hogy azok beépülhessenek a döntéshozatali folyamatba. Az állampolgári felmérésekből gyűjtött adatokat az önkormányzat felhasználhatja arra, hogy azonosítsa az alkalmazkodási tervében a fejlesztendő területeket, hogy adatvezérelt döntéseket hozzon a szakpolitikákról és programokról és hogy értékelje a vitatott témákkal kapcsolatos egyetértés mértékét. Konkrét lakossági felmérések készíthetők például az éghajlati sebezhetőségről, a kockázatokról és az alkalmazkodási lehetőségek azonosításáról és ezek rangsorolására, jó alapot szolgálva a szakpolitikáknak.

5. lépés: A terv végrehajtása

Miután az alkalmazkodási terv kidolgozásának előző lépései során kommunikáltak az érintettekkel, valamint elősegítették az egymás közti kommunikációt, a terv legitimitását és jelentőségét tovább lehet növelni azáltal, hogy bevonják őket:

- A kiválasztott alkalmazkodási intézkedésekre vonatkozó, költségekkel alátámasztott végrehajtási tervek kidolgozásába
- A megfelelő finanszírozási és pénzügyi források azonosításába
- Szakpolitikai végrehajtási tervek kidolgozásába.

A tanácskozási folyamatoknak különösen nagy jelentőségük van a kiválasztott alkalmazkodási lehetőségek végrehajtását elősegítő környezet megteremtésében. Más szóval, a tudást és a tapasztalatot akkor tudja hasznosítani az alkalmazkodási tervek végrehajtásában, ha kapcsolatot teremt a stakeholderekkel és a polgárokkal, kihasználva a szereplők kapcsolati hálójának értékét a társadalmi kapcsolatok aktiválásával, a helyi társadalmi tőke kiépítésével, amely az emberek társadalmi vagy kollektív szellemében gyökerezik, mint "társadalmi lények", akik "kapcsolatban állnak" más emberekkel. Ha a stakeholderek és a polgárok megértik és magukénak érzik, hogy mit kell tenni az alkalmazkodási terv végrehajtása érdekében, akkor nagy esély

mutatkozhat arra, hogy mind a kollektív, mind az egyéni cselekvésre képessé váljanak. Ezeket a folyamatokat különböző léptékekben lehet megszervezni, a közösségi konzultációtól a sokkal szélesebb körű nemzeti szintű közgyűléséig. Számos eszköz (például az alábbi [közösségi párbeszédre vonatkozó iránymutatások](#)) és néhány folyamatban lévő, EU által finanszírozott projekt (pl. [PHOENIX](#) és [REAL DEAL](#)) keretében végzett munka inspirációt nyújthat, hogy hogyan lehet ezeket a demokratikus alkalmazkodási kezdeményezéseket megfelelően formában létrehozni és megvalósítani.

A stakeholderek és a polgárok **aktív szerepe** alapvető fontosságú az éghajlatváltozással szembeni ellenálló képesség eléréséhez, azaz a polgárok és a stakeholderek mozgósításának fenntartásához és az elkötelezettségük elmélyítéséhez. Ebben jól szolgálhatnak a gyakorlati közösségek vagy a 'Living Labs' projektek keretében megvalósítható pilot-projektek.

Az alkalmazkodási lehetőségek végrehajtását támogató 'Living Labs'-ek

A H2020 BRIGAD projekt keretében [Antwerpen városa aktívan segített](#) az intelligens zöldtetőrendszerek [tesztelési helyszínének megtalálásában](#) egy Living Labs projekt részeként. A város nyílt felhívást intézett a polgárokhoz, amelyben ismertette a BRIGAD terveket és olyan tulajdonosokat keresett, akik hajlandóak a tetőjüket a tesztelés és kísérletezés érdekében a kutatásban résztvevők rendelkezésére bocsájtani.

A mérlegeléstől a cselekvés felé való elmozduláshoz meg kell vizsgálni a mozgósítás és a magatartásváltozás elérésének legfontosabb eszközeit egyéni és kollektív szinten (jó példa a Climate-KIC [sikertörténet](#)). A stakeholderek és a polgárok belső értékeinek és motivációinak kihasználásán túl azonban más típusú ösztönzők is léteznek. A [környezetvédelmi politikai eszközök](#) - amelyeket úgy határoznak meg, mint olyan ösztönzők, amelyeket azzal a céllal terveztek meg és hajtanak végre, hogy az egyéni döntéseket a közösen elfogadott célokhoz igazítsák - a megfelelő ösztönzők vagy visszatartó tényezők révén elősegíthetik a viselkedésváltozást és megváltoztathatják azokat a feltételeket, amelyek megkönnyítik például a kockázatok csökkentését célzó konkrét lehetőségek finanszírozását. Ezek az eszközök javíthatják a meglévő szakpolitikai keretet azáltal, hogy inkább ösztönzik, mintsem parancsolják az alkalmazkodáshoz vezető magatartásbeli változásokat.

További lépés az **együtt döntési folyamatok**, például a [részvételen alapuló zöld költségvetés](#) bevezetése, amelynek keretében a polgárok közvetlenül beleszólhatnak abba, hogy az állami költségvetést hogyan osztják el és költik el az éghajlatváltozás kezelésére. Ezzel az eszközzel a közösség tagjai döntenek a valós éghajlati projektekre és kezdeményezésekre szánt források allokációjáról és elosztásáról.

Az együtt döntési eljárás helyes gyakorlatai: Lisszaboni zöld részvételen alapuló költségvetés-tervezés

A részvételen alapuló zöld költségvetés-tervezés a polgárok részvételének egy olyan formája, amelynek révén a polgárok tényleges döntéshozatali joggal rendelkeznek az önkormányzati költségvetés egy része felett. Lisszabon volt az egyik első európai nagyváros, amely önkormányzati szinten bevezette a részvételen alapuló költségvetést, beleértve (2018 óta) annak zöld formáját is, amelynek középpontjában a "fenntarthatóbb, rugalmasabb és környezetbarátabb városra" irányuló javaslatok állnak. A megközelítés egy olyan hibrid modellre épül, amely a személyes tanácskozási folyamatokat kombinálja az online platformokon történő szavazással az éghajlatváltozás mérséklésére és az alkalmazkodásra irányuló projektekről.

6. lépés – Nyomon követés és kiértékelés

Régiós vagy helyi önkormányzatként az is fontos, hogy figyelemmel kísérje és értékelje a tervezett intézkedések előrehaladását és ellenőrizze a tényleges eredményeket a kezdettől fogva kitűzött célokhoz képest (további anyagok az [UAST és a Climate-ADAPT-ban](#) olvashatók). A nyomon követés és kiértékelés (M&E: monitoring and evaluation) lehetővé teszi, hogy tanuljon belőle és javítsa az alkalmazkodási terv hatékonyságát. A bizalom és egyben az alkalmazkodóképesség javítása érdekében a mutatókban elért előrehaladást rendszeresen jelenteni kell az érintett döntéshozóknak és a stakeholdereknek.

Az alkalmazkodási M&E azonban kihívást jelenthet, különösen a kívánt eredmények elérésének kiértékelése során^(Ref2). A legfőbb nehézségek a nem megfelelő időkeretekkel (azaz a megvalósításához és az előnyök eléréséhez szükséges idő hossza eltérő); az adatok - beleértve az alap adatokat is - korlátozott hozzáférhetőségével; valamint a hosszú távú nyomon követés fenntarthatóságának biztosításához szükséges pénzügyi elkötelezettség fenntartásával kapcsolatosak. Ugyanakkor a stakeholderek és a polgárok bevonása a terv nyomon követésének és értékelésének visszajelzési és fejlesztési folyamatába lehetővé teszi, hogy jobban szembenézzon ezekkel a kihívásokkal és segít abban, hogy a terv továbbra is aktuális maradjon. Továbbá ez egy hatékony rendszer lehet a kollektív és egyéni éghajlatvédelmi cselekvés előmozdítására; a közvélemény ismereteinek és tudatosságának növelésétől a fiatalabb generációk oktatásáig.

[A Citizen Science projektek](#) jó eszközként szolgálnak egy fejlesztési ciklus kialakítására, amely biztosítja a folyamatosan megújuló javulást. A polgárokat be lehet vonni az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási terv végrehajtásával kapcsolatos releváns változók nyomon követésébe, hogy - a stakeholderek és a polgárok hozzájárulásával - elgondolkodjanak azon, hogy mi működik jól és mi nem az adott körülmények között. Ez növeli a megértést és a tudatosságot, továbbá segít finomítani a tervet, növeli a hitelességét és legitimitását, valamint további cselekvésre ösztönöz - ami a fent említett fejlesztési ciklushoz vezet.

A legfontosabb kérdések, amelyekre válaszolnia kell, a következők:

- Kimenetek - Milyen mértékben hajtják végre a tervben szereplő intézkedéseket?
- Eredmények - Milyen mértékben csökkentek az éghajlati sebezhetőségek és kockázatok? (pl. az éghajlattal kapcsolatos veszélyekkel szembeni érzékenység, kitettség, alkalmazkodási képesség növelésével/csökkentésével)

Az EU tapasztalatai az éghajlatváltozással kapcsolatos Citizen Science projektek eredményei kapcsán

Az Európai Bizottság számos tudományos projektet támogatott, amelyek olyan kutatási módszereket tartalmaznak, amelyek támogatják a polgárok mozgósítását az éghajlatváltozás elleni küzdelemben (pl.: a [SwafS program](#), az [eu-citizen.science](#) projekt vagy az [AURORA](#) projekt, amely jelenleg 7000 tudóst von be Európa-szerte, hogy "közel nulla kibocsátású" polgárokká váljanak).

Függelék - A legfontosabb eszközök további leírása

Ez a függelék részletesebb információkat tartalmaz a stakeholderek és a polgárok mozgósítását és bevonását támogató néhány kulcsfontosságú eszközzel. Ebben az összefüggésben az "eszköz" kifejezés tágan értendő és magában foglalja a tényleges eszközöket, valamint az iránymutatásokat, módszertanokat, platformokat, bevált gyakorlatokat és egyéb forrásokat is.

TYPE OF TOOL

Tool

Guideline

Methodology

Platform

Good Practice

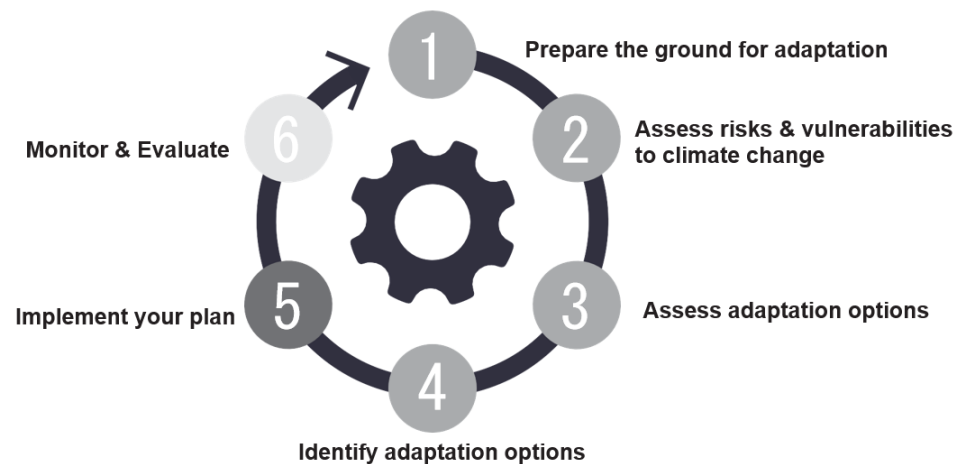

Other

A függelék több adatlapot tartalmaz, amelyek az egyes eszközökről tartalmaznak releváns információkat, nevezetesen:

- Fő leírás
- Hogyan működik az eszköz
- Általános tippek és tanácsok az eszköz használatával kapcsolatban
- Hivatkozások, beleértve a leírások kidolgozásához felhasznált, további információkat nyújtó kulcsfontosságú dokumentumokat is
- Az eszköz használatához szükséges idő, készségek és erőforrások
- Várható eredmények
- Potenciális akadályok és korlátok

Minden eszközhöz mellékelünk egy ábrát is, amely jelzi az eszköz típusát és azt, hogy a RAST mely lépéseihez nyújthat támogatást. A köröket **sötétzölddel** színezzük, ha az adott lépésnél különösen hasznos és **világoszölddel**, ha az eszköz az adott szakaszban is hasznos lehet.

TARTALOMJEGYZÉK

---

01 STAKEHOLDER ELEMZÉS	15
02 AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSRÓL SZÓLÓ KOMMUNIKÁCIÓ	17
03 TÁJÉKOZTATÓ KAMPÁNY.....	20
04 ÉGHAJLAT-POLITIKAI ÉRDEKÉRVÉNYESÍTŐ STRATÉGIA	23
05 LAKOSSÁGI FELMÉRÉSEK.....	25
06 ÉGHAJLATI LAKOSSÁGI KÖZGYŰLÉS	27
07 RÉSZVÉTELEN ALAPULÓ ZÖLD KÖLTSÉGVETÉS.....	30
08 GYAKORLATI KÖZÖSSÉGEK	33
09 ÖNKÉNTES EPI-k.....	35
10 CITIZEN SCIENCE	37

01 STAKEHOLDER ELEMZÉS

A stakeholderek feltérképezése és elemzése olyan folyamat, amelynek során azonosítani és kategorizálni lehet a különböző csoportokat, például szervezeteket vagy egyéneket, akik befolyásolják vagy akiket befolyásol az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodási terv.

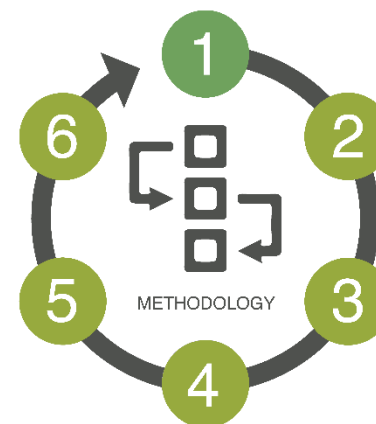
Ez kulcsfontosságú előfeltétele a hatékony kommunikációs stratégiák kidolgozásának és segít maximalizálni az éghajlat-változási tervek pozitív hatását. Mint ilyen, alapvető fontosságú a hatalmi aszimmetriák megértése, azaz hogy mely szereplők vagy érdekeltek rendelkeznek nagyobb, illetve kisebb hatalommal, valamint az ellenállás lehetséges forrásaihoz, azaz a lehetséges változtatásokat vagy új kezdeményezéseket ellenző csoportok megértéséhez. A stakeholderek bevonását támogató stratégiák fejlesztése fontos a teljes részvételi folyamat során, hogy az alkalmazkodási terv pozitív hatása a lehető legnagyobb mértékben érvényesüljön.

HOGYAN MŰKÖDIK

Az alapvető összetevő az érdekelt felek ökoszisztémájának azonosítása. El kell készítenie egy kezdeti listát és azt kiegészíteni később az online kutatás, fókuszcsoportok, kérdőívek, háttérbeszélgetések és [hólabda-technikás](#) információ gyűjtés eredményeivel. Ennek a folyamatnak a részeként bemutathatja az alkalmazkodási tervet a stakeholdereknek; elmagyarázhatja, hogy mit kérnek tőlük; mit kaphatnak cserébe a részvételükért; és miért olyan fontos a hozzájárulásuk.

Következő lépésként információkat gyűjthet az egyes stakeholderekről, például az aggodalmaikról, a legfontosabb szükségleteikről és prioritásairól, a befolyásuk mértékéről és az érdeklődésük szintjéről. Ez segít meghatározni az egyes érdekcsoportok számára szükséges elkötelezettség szintjét.

Végül elemezheti a stakeholderek közötti kapcsolatokat is, hogy jobban megértse a hatalmi egyensúlyokat, a függőségeket, az információáramlást vagy a befolyásukat.

TIPPEK

Ne feledje folyamatosan felülvizsgálni és frissíteni a stakeholderek térképét, ahogy a RAST egyik lépéséből a következőbe lép az alkalmazkodási tervezési cikluson keresztül. A stakeholderek összetétele idővel valószínűleg változni fog, ahogyan az is, hogy mennyire fontosak vagy milyen befolyással bírnak azokra a konkrét intézkedésekre, amelyekben részt vehetnek.

HIVATKOZÁSOK

H2020 [RESIN projekt módszertan](#) a stakeholderek bevonására
[Climate-ADAPT: A stakeholderek azonosítása és bevonása](#)
 Példa az érdekelt felek feltérképezésére az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodáshoz: [ECO-CITIES projekt Manchesterben](#)

Idő

A stakeholderek feltérképezése és elemzése a mérlegelendő lehetőségek méretétől és összetettségétől függ. Kisebb területek esetében például a folyamat néhány nap alatt befejezhető, míg nagyobb területek esetében akár több hetet is igénybe vehet.

Képességek

A stakeholderek feltérképezéséhez nem szükséges korábbi tapasztalat, bár a velük való kapcsolattartáshoz és az információgyűjtéshez erős interperszonális és kommunikációs készségekre van szükség. Továbbá előny, ha képes az információk szintetizálására, valamint a világos és tömör bemutatására. Mindazonáltal előfordulhat, hogy szakemberek bevonására lesz szükség.

Források

A stakeholderek bevonásához szükséges erőforrások elsősorban a munkaerőre koncentrálódnak. A stakeholderek elemzéséhez szükség lehet egy csapatra, amely a kutatást, felmérést, elemzést végzi, információkat gyűjt például az elvárásokról és érdekekről. A felek közötti kapcsolatok elemzéséhez speciális eszközökre lehet szükség, például társadalmi hálózatelemzésre a hozzá tartozó szoftvereszközökkel.

VÁRT EREDMÉNYEK

- ★ Azon stakeholderek listája (beleértve a referenciaszemélyek elérhetőségét), akik jelentősen hozzájárulhatnak az Ön alkalmazkodási tervéhez.
- ★ A stakeholderek érdekeinek, igényeinek és elvárásainak azonosítása és megértése.
- ★ A különböző stakeholderek részéről esetlegesen felmerülő konfliktusok vagy ellenérzések azonosítása. A szervezetek segítése a kockázatok mérséklésében, még a potenciális eszkaláció előtt.

LEHETSÉGES KORLÁTOK ÉS AKADÁLYOK

A felekkel kapcsolatos információkhoz való hozzáférés vagy a rendelkezésre álló információk korlátozottsága akadályozhatja a feltérképezési folyamatot.

Hiányos reprezentáció: a stakeholderek feltérképezése szubjektív lehet, mivel egyéni nézőpontoktól vagy preferenciáktól függhet. Így a folyamat kizárhat olyan feleket, akik hatással lehetnek az alkalmazkodási tervezésre.

Komplexitás és változó környezet: a folyamat összetett lehet és esetleg többször is el kell végezni, mivel az érintettek személye és az álláspontjuk idővel változik.

02 AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁSRÓL SZÓLÓ KOMMUNIKÁCIÓ

Amint azt a sokéves erőfeszítések megmutatták, az éghajlatváltozással kapcsolatos kommunikáció nem egyszerű feladat és külön figyelmet érdemel. Amint azt az IPCC szerzőinek készült, az éghajlatváltozással kapcsolatos hatékony kommunikáció és a nyilvánosság bevonásának elveiről szóló kézikönyv kifejti, az éghajlatváltozással kapcsolatos kommunikáció alapelvei a következők: "a való világról beszélni", "kapcsolódni ahhoz, ami az embereket érdekli" és "emberi történeteket mesélni".

Az, hogy az emberek mit éreznek egy adott helyzettel kapcsolatban, az erőteljesen befolyásolja a reakciókra (és potenciális cselekvésre) vonatkozó döntéseiket, azaz a több és jobb információval rendelkezés önmagában nem elégséges. A szakirodalmak alapján megállapítható, hogy az érzelmek rendkívül fontosak a gyakorlati döntéshozatalban, a kockázatok megértésében és a motiváció biztosításában.

HOGYAN MŰKÖDIK

A vonzó képekkel, vizuális elemekkel és hatásos történetmeséléssel ellátott narratív eszközök képesek megragadni az emberek figyelmét és aktiválni az érzelmeiket, így nagyobb valószínűséggel váltanak ki viselkedésbeli változásokat.

Az IPCC hat alapvetet határozott meg a tudósok számára, amelyek segítik őket a nyilvánosság bevonásában. Például a figyelmüket, hogy óvatosan kell bánni a kommunikálni kívánt adatokkal, mert az éghajlatváltozás "nagy számai" (pl. a globális átlaghőmérsékleti célok, a légköri szén-dioxid-koncentráció) nem kapcsolódnak az emberek mindennapi életéhez. A legtöbb ember történeteken keresztül érti meg a világot és nem statisztikákon, ezért fontos a tudományos eredményeket megfelelő keretbe foglalva elmesélni, nem pedig csak prezentálni.

HIVATKOZÁSOK

[Kézikönyv az IPCC szerzői számára az éghajlatváltozással kapcsolatos hatékony kommunikáció és a nyilvánosság bevonásának elveiről](#)

A CMCC Alapítvány több webináriumot is szervezett az éghajlatváltozással kapcsolatos kommunikáció egyes aspektusairól, nevezetesen:

- [Hogyan beszéljünk úgy az éghajlatváltozásról, hogy az változtasson is a dolgokon?](#)
- [Újságírás és tudomány: az éghajlatváltozás narratívái](#)
- [Éghajlatváltozás és dezinformáció: a tudomány jelenlegi állása és az ellene való fellépés módja](#)

Idő

Ha az éghajlatváltozással kapcsolatos célzott kommunikációra külön figyelmet fordítunk, az nem növeli jelentősen a kommunikációs stratégia megvalósításához szükséges időt.

Képességek

Erős kommunikációs készség, vizuális képességek és az éghajlatváltozással kapcsolatos alapos ismeretek szükségesek. A történetmesélésben szerzett tapasztalat nagy előny lehet.

Források

Az éghajlatváltozással kapcsolatos értelmes kommunikációs kampány jelentős erőforrásokat igényel, beleértve a tényeken alapuló üzeneteket támogató, gondosan kidolgozott vizuális anyagokat.

VÁRT EREDMÉNYEK

- ★ A kommunikációs stratégia kiigazítása az éghajlatváltozás hatásaira vonatkozó tudatosság növeléséhez, a sebezhetőség hatékony csökkentéséhez és az alkalmazkodóképesség növeléséhez vezető információk jobb közvetítése érdekében.
- ★ Egyértelmű üzenetek az éghajlatváltozással kapcsolatos összetett tudományos információk egyszerűsítésére, hogy ezek az információk a polgárok és a stakeholderek széles köre számára érthetőek legyenek. Ajánlások több csatornán keresztüli közvetítése, valamint az éghajlatváltozással kapcsolatos kommunikáció hatásának és elérésének maximalizálása, ezáltal a célközönség (pl. kiszolgáltatott csoportok, egy adott ágazat stb.) tudatosságának növelése.

LEHETSÉGES KORLÁTOK ÉS AKADÁLYOK

Nyelv és terminológia: Az éghajlatváltozás összetett téma és a tudományos zsargon, valamint a szakkifejezések használata sokak számára nehezen érthető. Ezért fontos, hogy a lehető legegyszerűbb, a széles közönség számára érthető nyelvezetet és terminológiát használjunk.

Kulturális és társadalmi akadályok: Az eltérő kulturális és társadalmi háttér befolyásolhatja az emberek felfogását és megértését az éghajlatváltozással, annak kockázataival és hatásaival kapcsolatban.

Politikai és ideológiai különbségek: Az éghajlatváltozás politikailag polarizált kérdéssé vált és az egyének meggyőződése és értékei befolyásolhatják a tudományos bizonyítékok értelmezését és elfogadását. Kommunikációs stratégiájában ezt tudatosan figyelembe kell vennie.

PÉLDÁK

Az [IPCC éghajlatváltozással kapcsolatos grafikái](#) kiváló szolgálatot tehetnek az éghajlatváltozás hatásainak szemléltetésére.

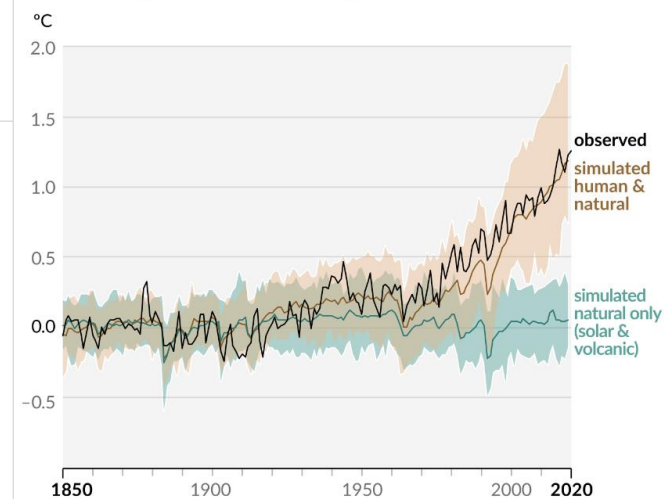
1/10 Unprecedented changes.

Scientists have known for decades that the Earth is warming. The rise in global temperatures since the late 19th century is unprecedented over thousands of years.

It is unequivocal that humans are causing the warming. Changes in the sun's activity and volcanic eruptions are not the cause of the warming trend.

LEARN MORE →

(b) Change in global surface temperature (annual average) as **observed** and simulated using **human & natural** and **only natural** factors (both 1850–2020)

Panel (b) shows that this warming is not caused by solar activity or volcanic eruptions, which are the natural factors that can influence our climate over these time scales.

03 TÁJÉKOZTATÓ KAMPÁNY

A tájékoztató kampány célja, hogy tájékoztassa az érintetteket az éghajlatváltozással szembeni sebezhetőségükről és kockázatokról, valamint hogy általános útmutatást adjon arról, hogy hogyan tudnak hatékonyan alkalmazkodni a változó körülményekhez.

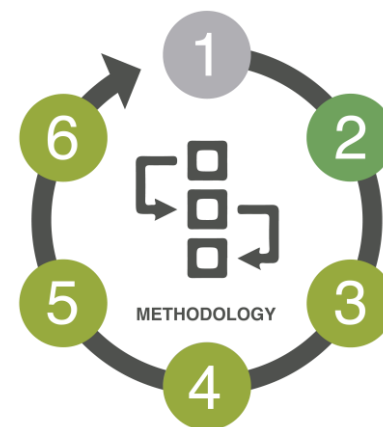
A tájékoztató kampányok lényege, hogy célzott kommunikációs stratégiák mentén egy előre meghatározott idő alatt ösztönözzék az egyéni és társadalmi szemléletváltást, elősegítve ezzel az alkalmazkodást. Az érintettek elkötelezettségének növelésével és az alkalmazkodóképesség fokozásával a tudatosságnövelő kampányok gyakran kiemelten fontos elemeivé válnak a folyamatnak.

HOGYAN MŰKÖDIK

Első lépésként meg kell határozni a küldetés vízióját és a konkrét célkitűzéseket, például egy bizonyos kérdéssel kapcsolatos tudatosság növelését, a jobb elkötelezettséget vagy épp a szemléletváltás elősegítését.

Ezt követően ezt az informális tudatossági kampányt be kell illeszteni az általános kommunikációs stratégiába, majd a kampányt a megszólítani kívánt célközönségre kell szabni. Ahhoz, hogy ez sikeres legyen, feltétlenül szükséges alaposan ismerni őket (pl. motivációk, aggodalmak stb.).

Fontos, amikor megfogalmazza üzenetét, ne feledje, hogy tömör, világos, emlékezetes és meggyőző legyen. Az üzenet további támogatására szánt, részletesebb információkat számos különböző médiaplatformon keresztül lehet kommunikálni (pl. televízió, internet, közösségi média, újságok, nyilvános rendezvények, iskolai kampányok).

TIPPEK

A siker kulcsa gyakran abban rejlik, hogy egyszerre több médiaplatformon is indítanak figyelemfelkeltő kampányokat., fontos azonban, hogy ezeket mindig megfelelően a platformra adottságaira szabja!

HIVATKOZÁSOK

A Climate-ADAPT alapos leírást ad [a tudatosságnövelő kampányokról mint alkalmazkodási lehetőségről](#).

Egy nagyszabású figyelemfelkeltő kampány példaként szolgál az Európai Bizottság éghajlatváltozással kapcsolatos nyilvános kommunikációs kampánya, a "[Víziók egy olyan világról, amely tetszik](#)" című dokumentum.

Idő

Az éghajlatváltozással kapcsolatos kommunikációban szerzett korábbi tapasztalataitól és a kampányával kapcsolatban meghatározott konkrét elvárásoktól nagy mértékben függ. Továbbá fel kell mérni, hogy mikor jön el az ideje a kampány elindításának, annak fényében, hogy mikor lehet a leghatékonyabban megszólítani és eljuttatni az üzenetet a célközönséghez. Ez időnként hosszabb időbe telhet.

Képességek

Az éghajlatváltozással kapcsolatos hatékony kommunikációban a korábbi ismeretek nagy előnyt jelentenek. Meg kell ismernie és meg kell értenie a célközönségét, képesnek kell lennie világos, tömör üzenetek megfogalmazására és világosan meg kell határoznia a kampány valódi célját, azaz azt, hogy a kommunikációs kampány célja a tájékoztatás, a meggyőzés vagy épp a mozgósítás.

Források

A kampány nagyságrendjétől függően szükség lehet egy csapatra, amely a marketinggel, a tervezéssel, a fejlesztéssel és az eléréssel / technológiai erőforrásokkal foglalkozik: online platformok, közösségi média, e-mail marketing stb. A kampány hatékonyságának mérésére olyan speciális eszközök használhatók, mint a weboldal-forgalom monitorozása vagy attribúciós tanulmányok.

VÁRT EREDMÉNYEK

- ★ Az éghajlatváltozás hatásainak és az alkalmazkodási lehetőségeknek (szakpolitikák, gyakorlatok, technológiák stb.) a tudatosítása és megértése.
- ★ A lakosság és a stakeholderek fokozott bevonása és részvétele, valamint a hozzáállás és a viselkedés megváltoztatása.
- ★ A megbízható információforrásokba vetett bizalom növekedése, valamint a stakeholderek és a polgárok körében az éghajlatváltozással kapcsolatos félretájékoztatás és dezinformáció csökkenéséhez való hozzájárulás.

LEHETSÉGES KORLÁTOK ÉS AKADÁLYOK

Hozzáférhetőség: Ha az információ csak bizonyos csatornákon keresztül érhető el, előfordulhat, hogy nem jut el a célközönség minden tagjához.

Pénzügyi korlátok: A nagyszabású kampányok végrehajtása költséges lehet és a korlátozott erőforrások redukálhatják a kampány hatókörét.

A korlátozott észlelés kockázata: ha a problémák távolinak és nem valósnak tűnnek, az csökkentheti a stakeholderek részvételét és a kampány hatékonyságát, pl. az emberek nem látják a megosztott információk értékét vagy jelentőségét mert időben távolinak tűnnek.

PÉLDAMŰVELETEK

- ★ Az alábbiakban egy példát láthat az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodással kapcsolatos figyelemfelkeltő kampányra: "[Hollandia a vízzel él](#)".

Cartoon from the 'The Netherlands Lives with Water' public awareness campaign featuring Peter Timofeeff

1. What is the purpose of the 'The Netherlands Lives with Water' public awareness campaign?

February 2003 saw the start of the multimedia public awareness campaign 'The Netherlands Lives with Water'. The campaign aims to explain the government's policy of 'giving water more room' and encourage support for it.

Initially, the campaign pressed home the message that the climate is changing and that this has consequences for water management in the Netherlands. Gradually, the campaign puts into plain words what measures such as storing water mean in practice. Moreover, it highlights the efforts the national government, provincial authorities and water boards are undertaking across the Netherlands to keep the country safe and dry.

Research showed that the public estimated the campaign to be informative and believable. The awareness that the government is effecting measures to balance the effects of climate change has increased significantly. At the end of 2003, 82% of the population recognised the social importance of measures to protect against flooding, and 72% endorsed the proposition that this would have to involve 'giving water more room'. Weatherman and 'Water Ambassador' Peter Timofeeff is seen as an appealing and likeable expert. On national and regional radio and television, he brings the problems and solutions to peoples' attention through cartoons and personal appearances.

Source: www.nederlandleeftmetwater.nl

- ★ A "[You control Climate](#)" ([Te irányítod az éghajlatot](#)) elnevezésű figyelemfelkeltő kampányt az Európai Bizottság indította el, hogy az embereket arra ösztönözze, hogy az éghajlatváltozással kapcsolatos mindennapi viselkedésükben apró változtatásokat hajtsanak végre. A kampány fő céljainak, célközönségének, kialakításának és tartalmának leírását szövegre kattintva megtalálja.
- ★ A Holland Infrastrukturális és Vízgazdálkodási Minisztérium videós példája az [árvízkezeléshez való alkalmazkodásról szóló figyelemfelkeltő kampányról](#).
- ★ A "hagyományos" figyelemfelkeltő kampányok alternatívájaként a CMCC Alapítvány [Change Game \(Változtatási játék\)](#) című kiadványát ajánljuk. Ez egy "játékalapú tanulási megoldás, amely segít tudatosítani és jobban megérteni az emberiség előtt álló összetett, jelentős átalakulást okozó kihívásokat az éghajlatváltozással kapcsolatban".

04 ÉGHAJLAT-POLITIKAI ÉRDEKÉRVÉNYESÍTŐ STRATÉGIA

A település vagy térség által vezetett érdekérvényesítő stratégia olyan folyamat, amelynek célja a befolyásolás és a változás elérése helyi, regionális vagy akár országos szinten. A települések és a térségek felhasználhatják politikai befolyásukat, erőforrásaikat és helyi ismereteiket arra, hogy bizonyos témákkal kapcsolatban felhívják a figyelmet és különböző intézkedésekkel mozgósítsák az érintettek támogatását. Az általános érdekérvényesítési stratégiák közé tartozik a politikai érdekérvényesítés, a koalícióépítés, a figyelemfelkeltő kampányok, a választott tisztségviselővel való kapcsolattartás és a jogi fellépés.

HOGYAN MŰKÖDIK

Az éghajlat-politikai stratégiák és az egyes települések vagy térségek által alkalmazott intézkedéstípusok nagy mértékben különbözhetnek. Azonban minden érdekérvényesítő stratégiának közös eleme, hogy az adott környezethez kell igazodnia, jól strukturált terven kell alapulnia, kommunikációs stratégiát kell alkalmaznia és egyértelműen meghatározott célközönségre kell irányulnia.

A fő üzeneteknek erősen kell kapcsolódnuk a kontextushoz és a célközönség jellemzőihez, például a javasolt éghajlati innovációkkal kapcsolatos igényekhez, aggodalmakhoz és a motivációhoz. Meg kell győződnie arról, hogy az üzenetek helyhez kötöttek, világosak, tömörek és meggyőzőek.

Az éghajlat-politikai stratégiák sikere számos tényezőtől függ. Szükséges például, hogy a folyamat elég rugalmas legyen, vagy hogy idővel kiigazítható és finomítható legyen egy erős nyomon követés, értékelés és tanulási folyamat (MEL) során.

TIPPEK

Ne feledje, hogy az érdekérvényesítő erőfeszítések kitartást és hosszú távú elkötelezettséget igényelnek a célok eléréséhez és a siker nem biztos, hogy azonnali lesz.

HIVATKOZÁSOK

A Climate-ADAPT [érdekérvényesítő stratégia](#).

[Érdekérvényesítő útmutató az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal \(EGSZB\) való kapcsolattartásról.](#)

[Európai átláthatósági nyilvántartás](#) - Európai Parlament.

Idő

Egyes érdekérvényesítő stratégiák megvalósítása (tervezés és előkészítéssel) hónapokat vagy akár éveket is igényelheti, különösen, ha ezek a stratégiák támogatói koalíció kiépítését, megalapozó kutatást vagy jelentős kommunikációs anyagok kidolgozását foglalják magukban. A megvalósítási idő így a minimum néhány héttől több évig is terjedhet.

Képességek

A közpolitikák és a kommunikációs stratégiák ismerete kulcsfontosságú.

Források

A szükséges erőforrások a klímapolitikai kampány és a kísérő tevékenységek stratégiájától, hatókörétől és nagyságrendjétől függően igen eltérőek. Összességében a költségek néhány tízmillió forinttól több százmillió forintig is terjedhetnek.

VÁRT EREDMÉNYEK

- ★ Fokozott médiafigyelem és nyilvános vita a kérdésről.
- ★ Új partnerségek és koalíciók kialakítása a probléma megoldása érdekében.
- ★ Az erőforrásokhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés a témában érintettek számára.
- ★ Új programok vagy kezdeményezések kidolgozása a probléma kezelésére.
- ★ A stakeholderek bevonása és részvétele a probléma kezelésében.

LEHETSÉGES KORLÁTOK ÉS AKADÁLYOK

A sikernek számos lehetséges akadálya van, többek között az egyértelmű és szükségletorientált kommunikáció hiánya, a források szűkössége vagy helytelen felhasználása, a változásokkal szembeni ellenállás, a politikai polarizáció, a nyilvánosság tudatosságának hiánya, a hatalmi érdekek ellenállása vagy épp a jogi akadályok.

05 LAKOSSÁGI FELMÉRÉSEK

A lakossági felmérések arra szolgálnak, hogy megismerhetővé váljon a lakosok véleménye bizonyos kérdésekkel, témákkal kapcsolatban. Hatékony és gyors eszközként használható, hogy bővítse és frissítse tudását (pl. igények, félelmek) a lakosságról, valamint jobban bevonja őket, ezáltal összhangot teremtsen az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó tervek és az emberek prioritásai között.

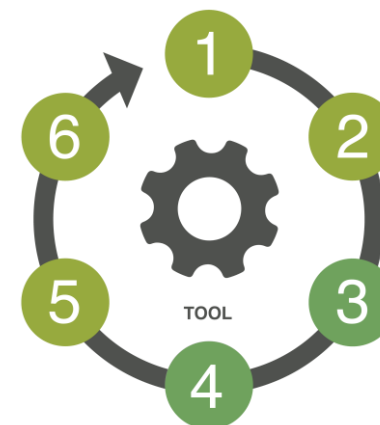
A lakossági felmérések továbbá segíthetnek az átláthatóság és az elszámoltathatóság előmozdításában azáltal, hogy a lakosok is beleszólhatnak a döntéshozatali folyamatba. Emellett nagyon hasznos eszköz lehet a meglévő, valamint a múltbeli és jövőbeli tervekkel kapcsolatos visszajelzések összegyűjtéséhez és nagyobb tudatosságra ösztönzi a társadalmat a kulcsfontosságú témákkal kapcsolatban, mint milyen az éghajlat változás is.

HOGYAN MŰKÖDIK

Egy felméréshez alapos előkészítés szükségeltetik, kiválasztva a megfelelő technológiákat és technikákat, hogy ezáltal költséghatékony és statisztikailag megbízható legyen. Ehhez például alaposan meg kell tervezni a mintavétel paramétereit és tulajdonságait (pl. online vagy élő környezetben történik), hogy a célközönséghez ténylegesen el tudjon érni a felmérés.

Világos, tömör kérdéseket és megfelelő válaszlehetőségeket kell meghatározni. A lakossági felmérés különböző célokra használható, például egy téma vagy politika értékelésére, egy adott témával vagy tervvel kapcsolatos egyetértésre, projektötletekre és javaslatokra, vagy a közvélemény időbeli alakulásának nyomon követésére.

Fontos, hogy egyértelműen legyen meghatározva, hogy a felmérésnek mi a célja/mik a céljai, máskülönben könnyen haszталanná válhat a lakosságtól megszerzett információ.

TIPPEK

A lakossági felméréseket kiválóan lehet más eszközökkel együtt használni, például a (7. fejezetben részletesen bemutatásra kerülő) költségvetési kérdésekben.

HIVATKOZÁSOK

Az EU által finanszírozott IMPETUS projekt által indított [felmérés](#) hét európai regionális közösségben.

Az Európai Bizottság [nyílt konzultáció az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra vonatkozó uniós stratégiáról](#).

A drezdai önkormányzat (Németország) által végzett [lakossági felmérés](#).

Idő

A felmérés megtervezésének ideje a lakossági felmérések használatában szerzett tapasztalatoktól függően változik. A szükséges idő a felmérés terjedelmétől, típusától és a kitöltésre rendelkezésre álló idő hosszától függ, így akár több hetet is igénybe vehet.

Képességek

Szükséges a kutatási módszerek és statisztikák terén, valamint a felmérés tárgyában szerzett tapasztalat. A megbízható eredmények biztosítása érdekében esetenként szakmai támogatást is érdemes igénybe venni.

Források

Bizonyos esetekben van szükség csak nagyobb erőforrásokra. Egyes lakossági felmérések megvalósíthatók online platform segítségével, de hagyományos papíralapú kérdéssorral is. Az ebben a kézikönyvben szereplő számos más, a stakeholderek bevonására szolgáló eszközzel összehasonlítva viszonylag olcsók, gyorsak és könnyen kidolgozhatók. Más felmérések a nagyobb minta miatt összetettebbek lehetnek és a legjobb, ha egy erre szakosodott szolgáltató támogatásával végzik el őket. A különböző módszerek eltérő mennyiségű munkaidőt, munkaerőt és eszközt, valamint pénzügyi forrást igényelnek.

VÁRT EREDMÉNYEK

- ★ A demokratikus folyamatban való nyilvános részvétel támogatása azáltal, hogy a polgárok számára platformot biztosítanak véleményük, szükségleteik, prioritásaik és aggodalmaik kifejezésére.
- ★ Az alkalmazkodási lehetőségekkel, a projektekkel vagy a szakpolitikákkal kapcsolatos értékelés és visszajelzés.
- ★ Segít feltárni a különböző demográfiai csoportok közötti egyenlőtlenségeket és attitűdöket.
- ★ A polgárok megítélésének és prioritásainak összehasonlító elemzése, például más városokkal és régiókkal összevetve.

LEHETSÉGES KORLÁTOK ÉS AKADÁLYOK

A felmérés megfelelő megtervezéséhez gyakran szakértői ismeretekre van szükség.

A mintavételi torzítás potenciálisan az eredmények érvényességének csorbulásához vezet és ez korlátozhatja, hogy a következtetések milyen mértékben általánosíthatók egy nagyobb csoportra, vagy akár az egész lakosságra.

06 ÉGHAJLATI LAKOSSÁGI KÖZGYŰLÉS

Az éghajlattal kapcsolatos lakossági közgyűlés olyan demokratikus folyamat, amely lehetővé teszi a résztvevők számára, hogy párbeszédet folytassanak és közösen dolgozzanak ki megoldásokat. Célja, hogy a polgárokat bevonja az éghajlatváltozással kapcsolatos önkormányzati, regionális, nemzeti és nemzetközi politikák megvitatásába. Azáltal, hogy a hétköznapi emberek helyet kapnak a döntéshozatalban, erőteljesen hozzájárulhatnak a politikai legitimitás és elszámoltathatóság megerősítéséhez vagy újjáépítéséhez a nyilvánosság szemében. A közgyűlések deliberatívák, ami azt jelenti, hogy a résztvevők közötti nyilvános párbeszéd és érvelés módszerén alapulnak.

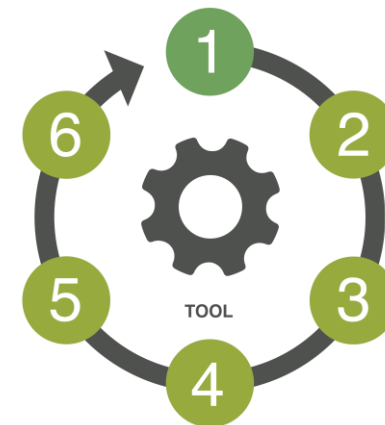
Az elmúlt évtizedben egyre nagyobb teret nyertek ezek a közgyűlések, mint egy kulcsfontosságú igény kielégítésének eszközei, amelyek az igazságos és inkluzív éghajlatváltozást és a társadalmi átalakulást biztosítják.

HOGYAN MŰKÖDIK

A folyamat egy független szakértői bizottság létrehozásával kezdődik, amelynek feladata a rendelkezésre álló idő és az esemény időpontjának, valamint az alapvető kérdések/témák és a közgyűlés dokumentálásának kidolgozása, megtervezése.

A közgyűlési tagokat ezután válogatással kell kiválasztani, olyan tényezők mérlegelésével, mint az életkor, a nem, a jövedelem, az iskolai végzettség és a földrajzi elhelyezkedés. A polgárok idejének és erőfeszítéseinek megbecslése érdekében fontos, hogy pénzügyi kompenzációt, valamint utazási költségtérítést és gyermekgondozási támogatást kapjanak, máskülönben a részvételük és így a szükséges társadalmi reprezentáció nem fog megvalósulni.

Az éghajlattal kapcsolatos lakossági közgyűlés három kulcsfontosságú elemből áll: ezek a tanulás, a tanácskozás és az ajánlás.

TIPPEK

A sikernek két kulcsfontosságú kritériuma van: a döntéshozók számára a kezdetektől egyértelmű kell, hogy legyen a nyomon követés feltételei, valamint szükség van a széles társadalmi koalíció által nyújtott nyilvános támogatásra. Ebben segítségére lehet egy megfelelő médiakampány, ami felerősíti a közvélemény hangját, nagyobb nyomást gyakorolva így a döntéshozókra és biztosítva így a megfelelő végrehajtást.

HIVATKOZÁSOK

[Tudáshálózat az éghajlati gyűlésekről.](#)

"[Éghajlati lakossági közgyűlések: tanulás Európával, Európától és Európáért](#)" című projekt.

Regionális példa a [Greater Cambridge-i](#) közgyűlés.

Idő

A teljes folyamat megtervezése jelentős mennyiségű időt és erőfeszítést igényel. Az eddigi tapasztalatok alapján ez az idő 6 és 20 hét között mozog. Ugyanakkor vannak már állandó közgyűlések, melyek amellet, hogy saját éves költségvetéssel is rendelkeznek, jelentősen gyorsabban megszervezhetőek és lebonyolíthatók.

Képességek

A közgyűlésben résztvevőknek nincs szükség különleges tapasztalatokra vagy előzetes ismeretekre a megvitatandó témákkal kapcsolatban. Ami számít, az a proaktív és pozitív hozzáállás és az együttműködési készség. A közös tudásbázis biztosítása érdekében azonban minden tag számára a közgyűlés lényegével és céljával kapcsolatban képzést kell biztosítani.

Források

Egy jól megtervezett közgyűlés jelentős erőfeszítéseket igényel a végrehajtó intézmény részéről. Akár egyedi koordinációra van szükség a különböző hivatalok között, ami megköveteli a kollégákkal való hatékony együttműködést, különböző témákon átívelően. A független szakértői bizottság számára a tanácskozási gyakorlat és az éghajlati szakpolitika terén szerzett tudás és tapasztalat mellett szükség lehet speciális gyakorlati közösségekre és a folyamatot támogató, képzett mediátorokra is.

VÁRT EREDMÉNYEK

- ★ Az éghajlatváltozással kapcsolatos kérdésekkel és az éghajlatváltozás elleni fellépés szükségességével kapcsolatos tudatosság, ismeretek és érdekérvényesítés növelése.
- ★ Ajánlások vagy szakpolitikai javaslatok gyűjteménye.
- ★ Szélesebb körű nyilvános vita az éghajlatváltozással kapcsolatos kérdésekről és jobb kommunikáció a politikai döntéshozók és a polgárok között, ami általában növeli az éghajlatváltozással kapcsolatos politikákba vetett bizalmat.

LEHETSÉGES KORLÁTOK ÉS AKADÁLYOK

A gyűlések általában úgy tekinthetők, mint amelyek egyértelműen pozitív hatást gyakorolnak a közösségekre. Azonban az ilyen közgyűlések kritikusai, mint például ([Machin, 2023](#)), rámutatnak a résztvevők kiválasztásával és a tájékoztatással kapcsolatos gyakorlati problémákra, valamint a közgyűlések során a hatalom lehetséges aszimmetriáira és aza ezekkel járó negatív hatásokra.

A választott testületekkel ellentétben ezek a lakossági közgyűlések nem felelősek közvetlenül a döntéshozatalért. Így a politikai döntéshozatalra gyakorolt közvetlen hatásukat nehéz felmérni.

PÉLDÁK

★ Az újonnan (2023-ban) létrehozott [bolognai](#) (Olaszország) [éghajlattal kapcsolatos lakossági közgyűlés](#) úgy lett megtervezve, hogy nyolc, egyenként félnapos ülést tartson összesen körülbelül négy hónap alatt. A város a polgárok közvetlen részvételét kéri a következő kulcskérdésekben:

- Hogyan lehet előmozdítani a város energiaátállítását az éghajlatot leginkább befolyásoló ágazatokból, miközben garantáljuk a méltányosság és az éghajlati igazságosság elvét és ellensúlyozzuk a szegénység és a marginalizáció jelenségeit?

- Hogyan tudják az intézmények és a polgárok kezelni és megfékezni a város fő éghajlati kockázatait (hősziget, szélsőséges időjárási események, árvizek, aszályok stb.)?

- Milyen akadályokat lát - ha vannak ilyenek - az önkormányzati rendeletekben, szolgáltatásokban és szabályozásokban a fenti célok elérésének, valamint a lehetséges fejlesztéseknek és újításoknak az útjában?

A Közgyűlés tagjai vállalják, hogy az ülések legalább 70%-án részt vesznek és hogy a teljes időtartam alatt proaktív és részvételi magatartást tanúsítanak. A közgyűlés tagjai számára különböző támogatási formákat irányoztak elő, beleértve a 72,96 eurós részvételi díjat (beleértve az összes adót és társadalombiztosítási járulékot) és a bébiszitterkedést.

★ A világ első [állandó éghajlattal kapcsolatos lakossági közgyűlése](#) 2023. február 3-án [kezdte meg munkáját Brüsszelben](#), amely a helyi éghajlat-politikát kísérő és informáló tanácskozási eszközként szolgál.

A Brüsszeli Éghajlatügyi Közgyűlés több, egymást követő polgári testületből áll, amelyek mindegyike száz, véletlenszerűen kiválasztott polgárból áll, akik a város éghajlat-politikájával kapcsolatos konkrét témákban tanácskoznak és tesznek ajánlásokat.

[A "Büergerrat" honlapján](#) olvasható magyarázat [szerint](#) "a polgárok nem csak ajánlásokat tesznek, hanem egy bizottságon keresztül aktívan nyomon követik, hogy mi történik velük, amely ellenőrzi, hogy a politikusok hogyan kezelik az ajánlásokat. A brüsszeli önkormányzat vállalta, hogy alaposan megvizsgálja a polgárok valamennyi ajánlását és átlátható módon beszámol arról, hogy mi történik velük".

07 RÉSZVÉTELEN ALAPULÓ ZÖLD KÖLTSÉGVETÉS

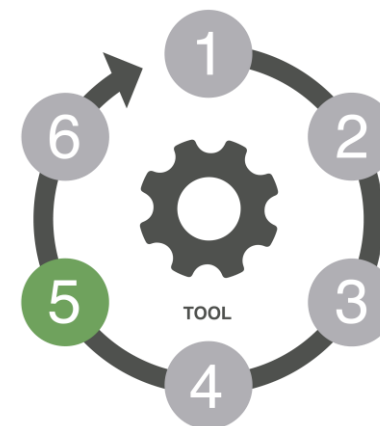
A részvételen alapuló zöld költségvetés olyan folyamat, amelynek során a polgárok közvetlenül beleszólhatnak abba, hogy a költségvetés forrásait hogyan osszák el és költsek el az éghajlatváltozás kezelésére. Eddig a legtöbb részvételen alapuló zöldköltségvetést városi vagy akár városrészi szinten valósították meg, bár regionális és nemzeti szinten is vannak példák.

A részvételen alapuló zöld költségvetés-tervezés eszközként és módszertanként egyaránt alkalmazható. Azért tekinthető eszköznek, mert struktúrát biztosít a polgárok számára, hogy közvetlenül részt vehessenek a közpénzek elosztásával és elköltésével kapcsolatos döntéshozatali folyamatban. Módszertannak is tekinthető, mivel a kormányzás és a nyilvánosság bevonásának sajátos szemléletét és megközelítését foglalja magában, beleértve az átláthatóságot, a befogadást és a tanácskozás szempontjait.

HOGYAN MŰKÖDIK

A részvételen alapuló zöld költségvetésen keresztül a közösség tagjai képessé válnak arra, hogy vezető szerepet vállaljanak a javaslatok megtételében és a döntésben, hogy a közösség szerint mi az, amire közpénzeket kellene fordítani. A folyamat egy sor online és személyes moderált találkozót és konzultációt foglal magában, ahol a lakosság és a stakeholderok megvitatják, benyújtják és megszavazzák a lehetséges projekteket.

A siker kulcsa az átlátható kommunikáció és a panaszkezelési folyamat, valamint az adott közösség modelljének a megfelelő kialakítása. Egy másik alapvető lépés egy technikai munkacsoport létrehozása, amely biztosítja, hogy a véglegesen kiválasztott projektek megvalósíthatóak és reálisak legyenek.

TIPPEK

Lisszabonban például a viták személyesen, míg a javaslatokról történő szavazás online formában történik.

HIVATKOZÁSOK

[Mi az a részvételen alapuló zöld költségvetés-tervezés?](#)
(Skócia Kormánya)

A [Részvételen alapuló zöld költségvetés-változtatás elmélete](#) egy olyan eszköz, amely segíthet megérteni, hogy hogyan vezethetnek a részvételen alapuló döntések az emberek, a közösségek és a kormányok számára kívánt változásokhoz.

Idő

A részvételen alapuló zöld költségvetésre elkülönített forrás nagyságától, a résztvevők számától és a projektek összetettségétől függ. Általában több hónapig is eltarthat.

Képességek

Előnyt jelent a korábban megszerzett tapasztalat és tudás a legkülönbözőbb tudományágakból (pl. kommunikáció, ismeretterjesztés és elkötelezettség, környezeti fenntarthatóság, városi gazdaságtan és pénzügyek, politika és kormányzás, projektmenedzsment) egyaránt. Ha nem rendelkezik ezekkel a készségekkel, akkor valószínűleg szakértőt kell megbízni.

Források

A részvételen alapuló zöld költségvetés megvalósításához jelentős forrásokat (tőke, idő, munkaerő) kell befektetni, valamint szükséges az erős politikai támogatás is.

VÁRT EREDMÉNYEK

- ★ Az intézmények és a polgárok közötti szakadék áthidalása az igazságos átmenet felé történő elmozdulással azáltal, hogy a polgárok prioritásait beépítik a kiválasztott és végrehajtott projektekbe.
- ★ Nagyobb intézményi bizalom, átláthatóság és hatékonyság.
- ★ Az éghajlatváltozással kapcsolatos társadalmi tudatosság növekedése.
- ★ A polgárok elégedettségének növekedése az önkormányzati/regionális politikákkal szemben.

LEHETSÉGES KORLÁTOK ÉS AKADÁLYOK

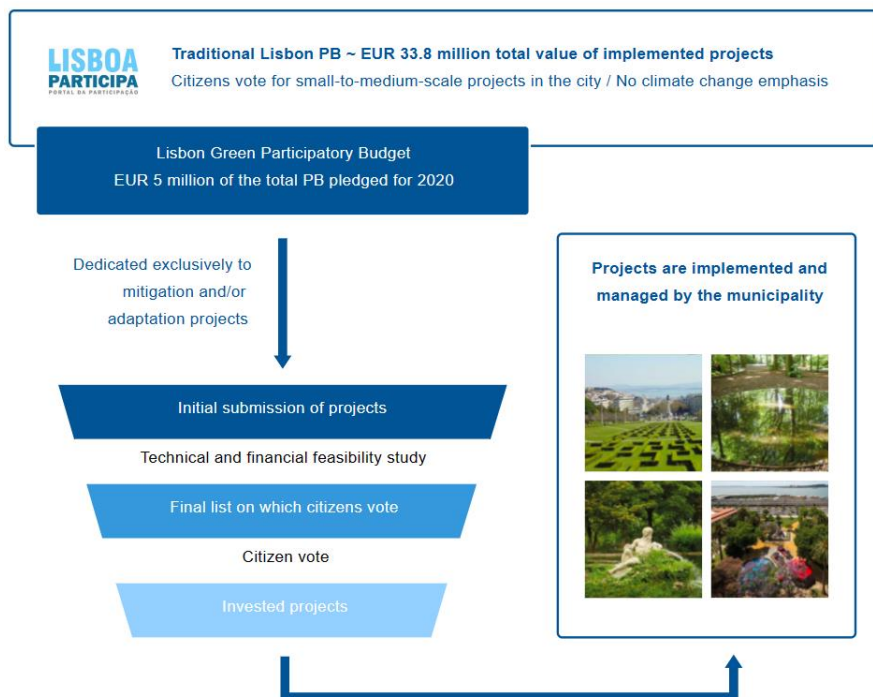
A részvételen alapuló zöld költségvetés méretétől és hatókörétől függően szükség lehet szakértőkre, pl. projektmenedzserre, a részvételi folyamatok szakértőjére, városi közigazgászra, kommunikációs és/vagy tájékoztatási koordinátorra, értékelési szakemberre.

A javasolt megoldások hatékonyságára vonatkozó minőségi információk összegyűjtése kihívást jelenthet.

Az elfogadott megoldások pozitív hatásainak nyomon követése és értékelése megfelelő forrásokat és hosszú távú elkötelezettséget igényel.

PÉLDÁK

★ **LISSZABON:** A lisszaboni részvételen alapuló zöld költségvetés-tervezés már létező platformjából származó források 15%-át (több mint 33 millió eurót) kizárólag az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra és annak enyhítésére irányuló projektekre fordítják (mintegy 5 millió euró). Eddig a polgárok olyan [projektek finanszírozásáról](#) döntöttek, mint a kerékpárutak, az utcai hőt csökkentő faültetések vagy a vízgyűjtés és -tárolás.

[A Hidden Garden](#) a lisszaboni zöld költségvetés valaha legtöbb szavazatot kapott és megszavazott projektjének története, amely egy veszélyeztetett zöldterület megőrzésére és közterületté alakítására irányuló kezdeményezés.

★ **BOLOGNA – Részvételen alapuló zöld költségvetés 2023:** május 26-tól június 30-ig lehetett szavazni a bolognai polgárok által javasolt 43 projekt közül a kedvencre. Valamennyi projekt a "Bologna Missione Clima" célkitűzéseire igazodik, amely a várost arra kötelezi, hogy 2030-ra klímasemlegességet érjen el.

Az egyes városrészek legtöbb szavazatot kapó projektjét finanszírozzák és valósítják meg, köszönhetően az önkormányzat városrészenként 500 000 eurós beruházásának, így összesen 3 millió euró jut a hat nyertes projektre. Szavazhatnak a bolognai lakcímmel rendelkező, tizenhatodik életévüket betöltött polgárok, valamint a településen munkát, tanulmányokat vagy önkéntes tevékenységet végző nem helyi lakosok, továbbá a Bologna településen lakóhellyel rendelkező, illetve munkát, tanulmányokat vagy önkéntes tevékenységet végző külföldiek és hontalanok is.

08 GYAKORLATI KÖZÖSSÉGEK

Az éghajlatváltozásra összpontosító gyakorlati közösségek olyan emberek szervezett csoportjai, akiknek közös az érdekük és akik a közös célok elérése érdekében összehangolt erőfeszítéseket kívánnak tenni. A gyakorlati közösségek jellemzően különböző területek szakértőiből, valamint a közösség közvetlenül érintett vagy cselekedni kívánó tagjaiból állnak.

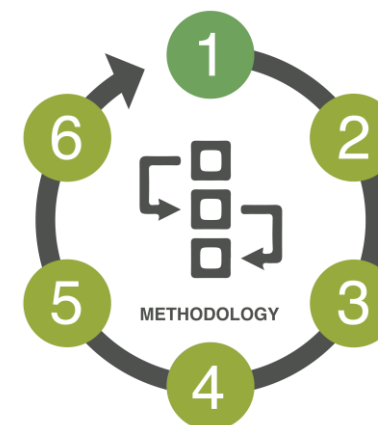
A tudásmegosztás, az egymástól való tanulás, a készségek fejlesztése és az általános ismeretek bővítése révén az éghajlatra összpontosító gyakorlati közösségek elősegítik az innovatív és kreatív gyakorlatok fejlesztését, kiterjesztését és átadhatóságát.

A gyakorlati közösségek így konkrét eszközként befolyásolhatják a politikai döntéseket és a finanszírozást, de szövetségeket és partnerségeket is építhetnek a projektek és kezdeményezések számára.

HOGYAN MŰKÖDIK

A gyakorlati közösségeknek folyamatosan proaktívnak kell lenniük ahhoz, hogy sikeresek legyenek. Ezért a siker egyik kulcsa a megfelelő környezet megteremtése, így a gyakorlati közösség olyanná válhat, ahol a tudás és az együttműködés hatékonyan áramlik és az eredmények organikusan jönnek létre, nem pedig előírják azokat.

A gyakorlati közösségek különböző formákat ölthetnek, például személyes találkozót, a közösségi médiában működő csoportokat, vitákat és párbeszédet, projekteken való együttműködést, érdekvégyesítő kampányokat, webináriumokat, csoportos tevékenységeket stb. Ahelyett, hogy kifejezetten egy adott kommunikációs formára összpontosítanánk, érdemes inkább arra figyelni, hogy a tisztelet és a bizalom érzése erős legyen a tagok körében, létrehozva így egy igazi közösséget.

TIPPEK

A társadalmi szervezeteknek számos jól bevált formája létezik, amelyek központi szerepet játszhatnak az érintettek részvételének növelésében és az alkalmazkodási terv végrehajtásában: pl. gyakorlati közösségek, Living Labs projektek, innovációs közösségek, valamint a több érdekelt fél részvételével működő partnerségek.

HIVATKOZÁSOK

Az EU-JRC [gyakorlati közösségének kézikönyve](#).

Cikk a [gyakorlati közösségekről és az éghajlatváltozásról](#).

Idő

A megvalósítási idő a minimális néhány héttől akár több évig is terjedhet. Ideális esetben a gyakorlati közösségek végül önszerveződővé válnak a tagok bizalmának és elkötelezettségének köszönhetően.

Képességek

Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodásra összpontosító gyakorlati közösségek a tudomány, a politika, a polgárok és a stakeholderek bevonását és az ezekben szerzett tapasztalatokat és ismereteket igényelnek.

Források

A szükséges ráfordítások és erőforrások a gyakorlati közösség méretétől függően változnak. Megfelelő emberi és gazdasági erőforrásokat kell biztosítani a közösség napi működéséhez és vezetéséhez.

VÁRT EREDMÉNYEK

- ★ Közösségépítés és fokozott elkötelezettség.
- ★ Együttműködés a polgárok és a szervezetek között (a szervezeteken belül is).
- ★ Tudásmegosztás és fejlődés.
- ★ A közös értékteremtés és a peer-to-peer orientáció innovációhoz és felfedezéshez vezet.

LEHETSÉGES KORLÁTOK ÉS AKADÁLYOK

Elérhetőség: a gyakorlati közösségnek hatékonyan kell bevonnia a stakeholderek széles körét. Ügyeljen arra, hogy a korlátozott elérési kockázatának mérséklése érdekében megfelelő kommunikációs stratégiát dolgozzon ki.

Sokszínűség: fontos, hogy minden lehetséges lépést megtegyünk annak érdekében, hogy a különböző nézőpontok és szakértelem képviselője inkluzív legyen.

Fenntarthatóság: a gyakorlati közösség működéséhez szükséges források lehetnek ideiglenesek, illetve teljesen vagy részben önkéntesek. A hosszú távú fenntarthatóság biztosítása érdekében azonban fontos, hogy már a korai szakaszban szó legyen a szervezet jövőbeli finanszírozásáról.

09 ÖNKÉNTES EPI-k

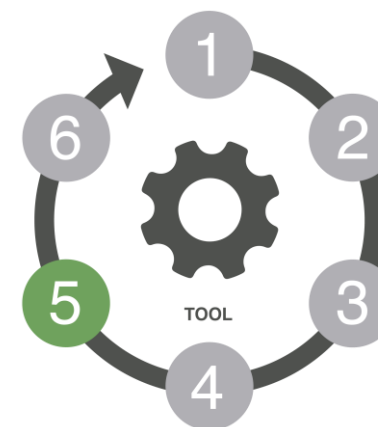
A környezetvédelmi politikai eszközök (EPI) olyan ösztönzők, amelyeket azzal a céllal terveztek és hajtanak végre, hogy az egyéni döntéseket a közösen elfogadott célokhoz igazítsák. Az EPI-ket hagyományosan az árképzés (pl. vízdíjak), a környezetvédelmi adók és díjak, a (termékekre és gyakorlatokra vonatkozó) támogatások, a kereskedelem (pl. a szennyezésre vagy a vízkivételre vonatkozó kereskedhető engedélyek, kompenzációs mechanizmusok, környezetvédelmi szolgáltatásokért történő kifizetések), valamint az önkéntes megállapodások és kockázatkezelési rendszerek (biztosítások vagy kötelezettségek) közé sorolják. Ezeket a különböző környezetvédelmi politikákban alkalmazták.

A kibocsátáskereskedelmi rendszereket az éghajlatváltozás mérséklésére irányuló szakpolitika érdekében dolgozták ki, de az EPI-ket a levegőtisztaság vagy épp az energiapolitika területén is lehet alkalmazni. Például ilyen eszközöket alkalmaznak az energiahatékonyság javítása érdekében, az energiaadók, valamint az energiahatékonyság és az energiatakarékosság minimális szintjére vonatkozó szabályozások terén is.

HOGYAN MŰKÖDIK

Az eszköz működése attól függ, hogy melyik EPI a legmegfelelőbb a vizsgált kérdéshez, vagy hogy az EPI-k milyen kombinációja lenne a legmegfelelőbb a kitűzött célok eléréséhez. A vízügyi ágazatban például a leggyakrabban előforduló EPI-k a tarifák, adók és díjak, de a támogatásokat is széles körben alkalmazzák.

A nyilvánosság széles körű részvétele kulcsfontosságú elem az EPI-k általános elfogadottságának növelésében. A nyilvánosság részvételének fontossága azonban csökkenhet, ha az EPI által támogatni kívánt konkrét megoldás már elnyerte a nyilvánosság (társadalmi) támogatását.

HIVATKOZÁSOK

[A magatartásváltozást elősegítő gazdasági ösztönzők](#) leírása a Climate-ADAPT-ban.

A hetedik keretprogram által finanszírozott [WEATHER](#) projekt áttekintést ad a közlekedés alkalmazkodásának lehetséges ösztönzőiről és azok hatásairól.

Az EU által finanszírozott [EPI-Water](#) projekt betekintést nyújt a vízügyi ágazatban alkalmazott gazdasági eszközökről és hivatkozik különböző esettanulmányokra.

Idő

Az EPI-k általában hosszú távú intézkedések, a megtervezésük és végrehajtásuk egy-öt évet is igénybe vehet. Az élettartamot azonban gyakran nem az előre kidolgozott szisztéma, hanem a politikai keret, a hatályos jogszabályok és a társadalmi elfogadottság határozza meg.

Képességek

A szakpolitikai, jogi és gazdasági szempontok terén szerzett tapasztalat kulcsfontosságú.

Források

Az EPI-k költségeit tekintve megkülönböztethetünk közvetlen költségeket (pl. az adófizetés költsége) és tranzakciós költségeket (pl. a piacra jutás, a vevő vagy eladó megtalálása, a tárgyalások és a visszatérés idő- és pénzköltsége). Ezek mind jelentős eltéréseket mutathatnak a különböző alkalmazott EPI-k esetében.

VÁRT EREDMÉNYEK

- ★ A meglévő szakpolitikai keret javítása azáltal, hogy inkább ösztönzi, mintsem parancsolja az alkalmazkodáshoz vezető magatartásbeli változásokat. Az EPI-k ösztönzők vagy visszatartó tényezők révén ösztönözhetik a magatartásváltozást, megváltoztathatják a feltételeket a gazdasági tranzakciók lehetővé tétele vagy a kockázat csökkentése érdekében.
- ★ A terhek jobb társadalmi elosztása a kívánt cél elérése érdekében. Az EPI-k bevételt hozhatnak és ezért fontosak lehetnek az alkalmazkodási intézkedések finanszírozásában.

LEHETSÉGES KORLÁTOK ÉS AKADÁLYOK

A lehetséges hátrányok a méltányosság oldaláról származhatnak, mivel ezek a különböző szereplőket vagy társadalmi csoportokat nem feltétlenül progresszív módon érintik.

Az új kiosztási mechanizmusok növelhetik a gazdasági hatékonyságot, de magas tárgyalási és végrehajtási költségekkel járhatnak, így az egyszerűbb kiosztási mechanizmusok potenciálisan előnyösebbek lehetnek. A közvetítési költségek magasak lehetnek, ami korlátozza ezen intézkedések hatékonyságát.

10 CITIZEN SCIENCE

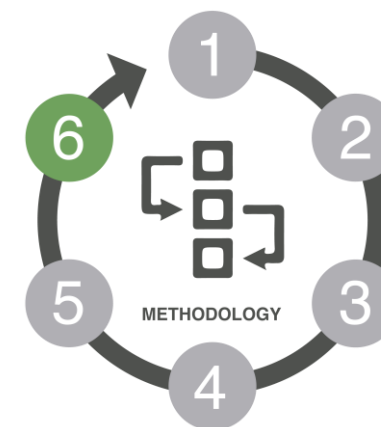
A 'Citizen Science' a társadalomtudományos kutatás egy olyan formája, amely a hétköznapi emberek, lelkes önkéntesek részvételét foglalja magában az adatgyűjtésben és elemzésben. Ez egy módja annak, hogy a polgároktól és a polgárokkal közösen gyűjtsünk adatokat és végezzük el a kutatást.

Eszközként lehetővé teszi a polgárok számára, hogy aktívan részt vegyenek a tudományos kutatásban és magában foglalhatja a technológia és más erőforrások használatát a polgárok számára. Ez jelenti az adatgyűjtő eszközök (pl. alkalmazások, érzékelők), online erőforrások és képzések, illetve a tudományos berendezésekhez vagy adatbázisokhoz való hozzáférés biztosítását.

HOGYAN MŰKÖDIK

A Citizen Science mint módszertan, a polgárok tudományos kutatásba való bevonásának strukturált megközelítését jelenti, gyakran a tudósok és a nyilvánosság közötti együttműködésen keresztül. Ez magában foglalja az adatgyűjtés, a minőségellenőrzés és az elemzés szabványosított protokolljainak használatát, valamint a polgárok bevonásának lehetőségét a tudományos döntéshozatalba és az eredmények megvitatásába.

Ahhoz, hogy ez megfelelően működjön, először is meg kell találni egy projektet és egy olyan csoportot, amelyik érdekelt a projektben való részvételben. Ezután szükség lehet a résztvevők képzésére, például arra, hogy hogyan gyűjtsenek és rögzítsenek adatokat, de oktatásban is részesülhetnek a speciális berendezések vagy szoftverek használatáról. Ha ez sikeres, úgy a projekt céljainak, célkitűzéseinek megfelelően megvalósítható például az adatgyűjtést online platformokon vagy mobilalkalmazásokon keresztül is. Ezeket az adatokat vagy maguk a résztvevők, vagy szakértők elemzik, majd az így kapott eredményeket közzétehetik és felhasználhatják politikai döntések meghozatalában.

TIPPEK

A Citizen Science projektek gyakran magukban foglalják a nyilvánossággal való kapcsolattartást és kommunikációt, beleértve az eredmények megosztását és az emberek további részvételre való ösztönzését.

HIVATKOZÁSOK

[A Citizen Science szerepe az európai zöld megállapodásban](#)

A "[Guide to Citizen Science](#)" (Tweddle et al. 2012) részletesebben ismerteti, hogy milyen erőforrásokra van szükség egy ilyen tudományos projekt létrehozásához és működtetéséhez.

Idő

Az egyes projektek megvalósítási ideje a projekt terjedelme, összetettsége és a rendelkezésre álló erőforrások függvényében változhat. Egyes esetekben a megvalósítása csak néhány hónapot vesz igénybe, míg más projektek befejezése akár évekig is eltarthat.

Képességek

A Citizen Science projekt bárki számára nyitott lehet, függetlenül a háttérétől vagy az iskolai végzettségtől. Gyakran azonban képzésre és folyamatos, rendszeres támogatásra van szükség. Emellett fontos, hogy a résztvevők hozzáférjenek az adatok gyűjtéshez és továbbításához szükséges eszközökhöz vagy technológiához.

Források

A kezdeményezés hatékony működtetéséhez számos erőforrásra lesz szükség, mint például: weboldal, online adatbázis és technológiai támogatás, útmutatók vagy speciális mérőeszközök. A technológiai szolgáltatókkal való együttműködés vagy a nyílt forráskódú szoftverek használata valamelyest mérsékelheti a költségeket.

VÁRT EREDMÉNYEK

- ★ Olyan adatok előállítása, amelyeket a tudósok később akár a kutatásaikhoz is felhasználhatnak.
- ★ Tudományos, részvételen alapuló kutatás.
- ★ A környezeti változók fokozott nyomon követése.
- ★ A nyilvánosság tudományos elkötelezettségének és műveltségének növelése.

LEHETSÉGES KORLÁTOK ÉS AKADÁLYOK

Fontos a tanulási hajlandóság és az utasítások követése, valamint a megtanulni kívánt téma iránti érdeklődés.

A társadalomtudósok bevonását gondosan megtervezett képzési programnak kell kísérnie.

További lehetséges akadályok közé tartozik a technológiához való hozzáférés, a szakértelem hiánya, a szükséges idő, a finanszírozási igények és a kulturális akadályok.

Hivatkozások

- [1] Massimo Cattino and Diana Reckien (2021). Does public participation lead to more ambitious and transformative local climate change planning? *Current Opinion in Environmental Sustainability*: volume 52. <https://doi.org/10.1016/j.cosust.2021.08.004>
- [2] United Nations Development Programme (2022). Policy brief: adaptation monitoring and the importance of the Glasgow Sharm el Sheikh programme in building national systems. [Online](#) [2023 július].

Visszajelzés felmérés

Ez a kézikönyv egy élő dokumentum. Nagy érdeklődéssel várjuk az olvasók visszajelzéseit, hogy javíthassuk a dokumentumot és azt a régiós és helyi közösségek számára a lehető leghasznosabbá tegyük. Segíthet nekünk, ha válaszol erre a rövid [visszajelzési kérdőívre](#).

Funded by
the European Union

Felelősségi nyilatkozat

Az eredmények terjesztése kizárólag a szerzők álláspontját tükrözi és az Európai Bizottság nem felelős a benne foglalt információk felhasználásáért.

A korábban közzétett anyagok és mások munkájának elismerése megfelelő hivatkozással, idézéssel vagy mindkettővel megtörtént.

Az újrafelhasználás engedélyezett, feltéve, hogy a forrás megjelölésre kerül és a dokumentum eredeti jelentése vagy üzenete nem torzul.

Az Európai Bizottság nem vállal felelősséget az újrafelhasználásból eredő következményekért. Az Európai Bizottság dokumentumainak újrafelhasználási politikáját a bizottsági dokumentumok újrafelhasználásáról szóló, 2011. december 12-i 2011/833/EU bizottsági határozat (HL L 330., 2011.12.14., 39. o.) hajtja végre. Minden kép © Európai Unió tulajdona, hacsak másképp nem szerepel. Képforrások: © goodluz, # 25227000, 2021. Forrás: Stock.Adobe.com. Ikonok © Flaticon - minden jog fenntartva.